

## Utbildningsinspektion i Gångvikens skola grundskola F-6

### UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

### Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| <b>Gångvikens skola</b> | <b>Antal barn/elever</b> |
|-------------------------|--------------------------|
| Skolbarnsomsorg         | 68                       |
| Förskoleklass           | 27                       |
| Grundskola              | 130                      |

Utbildningen vid Gångvikens skola omfattar förskoleklass till och med årskurs 6. Från och med höstterminen 2004 är verksamheterna organiserade i ålders-homogena klasser. "Barnskolan" omfattar en förskoleklass, en årskurs 1-klass och en årskurs 2-klass. "Mellanstadiet" omfattar totalt fyra klasser i årskurserna 3 – 6.

I skolbyggnaden finns skolbarnsomsorg med en fritidshemsavdelning i egna lokaler. I anslutning till skolan finns förskolan Humlan. Dessa verksamheter samt ytterligare en förskola bildar tillsammans en enhet med gemensam ledning av en rektor.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i två arbetslag. Barnskolans personal utgör arbetslag 1 och mellanstadiets personal arbetslag 2. I dessa ingår klasslärare, slöjdlärare, idrottslärare och fritidspersonal. Totalt arbetar ett tjugotal anställda vid skolan. Vissa medarbetare har en del av sin tjänst även vid Ljustadalens skola, en F-9-skola några kilometer bort där merparten av eleverna fortsätter efter årskurs 6.

Den stora nyrenoverade skolbyggnaden i tre våningar är från 1931. Lokalerna är överlag ljusa och rymliga. Rektorsexpedition, personalrum och fritidsavdelning ligger på det nedre planet, slöjdsalarna i källarplanet, lokaler för årskurserna 4-6 på andra våningen och förskoleklass, årskurserna 1-3 samt den specialpedagogiska verksamheten på tredje våningen. Ett mindre skolbibliotek har nyligen iordningsställts i ett före detta materielrum.

En separat tillbyggnad med matsal och idrottshall på andra sidan skolgården tillkom på 1960-talet.

Utemiljön består av en asfalterad gård, gräsytor, fotbollsplan och en lekplats.

Skolan ligger i ett äldre brukssamhälle i norra delen av Sundsvall. Upptagningsområdet består av blandad bebyggelse med en relativt stor in- och utflyttning. Området betraktas som socialt mer belastat i förhållande till andra områden i Sundsvall.

Ett mindre antal elever åker skolskjuts, men de flesta har gångavstånd till skolan.

### Genomförandet av inspektionen i Gångvikens skola

Skolverket sände den 30 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Gångvikens skola har be-

stätt av undervisningsrådet Lena Ålander och experten Ulrika Svedmark. Besök i Gångvikens skola pågick mellan den 21-22 september 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

### **Underlag**

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Gångvikens skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Gångvikens skola genomfördes intervjuer med rektor, lärare samt övrig personal. Lektioner och verksamheter i förskoleklass samt årskurs 2 och 6 besöktes. Inspektörerna genomförde samtal med arbetslag, föräldrar och elever. Under besöket fördes också samtal med annan personal och elever vid skolan.

## **Bedömning**

### **1. Normer och värden**

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Gångviken är en liten skola med cirka 140 elever där alla vuxna och elever känner varandra vid namn. Stämningen är trygg och personalen vinnlägger sig om att det ska finnas en ålders- och verksamhetsövergripande social gemenskap. Återkommande aktiviteter, teman och traditioner är viktiga vid skolan.

Både yngre och äldre elever uppger att de trivs mycket bra på skolan. Flera av eleverna i årskurs 6 vill exempelvis inte börja på Ljustadalens skola i årskurs 7 då de känner en viss oro för skolans storlek med alla nya elever och vuxna.

Kvalitetsredovisningen 2002-2003, som är gemensam för Gångvikens skola och Humlans förskola, visar från både förskole- och skolenkäterna att föräldrarna är mycket nöjda beträffande trygghet och omsorg.

Sundsvalls kommun har gjort en egen attitydundersökning i enkätform vårterminen 2003 (Rapport 2003: 4), där det framkommer att både föräldrar och elever sätter trygghet och trivsel i främsta rummet.

Även om eleverna känner sig relativt trygga, gäller det inte alla, "lärarna ser ju inte allt". Det är ett ändå bättre klimat i år, flera "problem" har flyttat från skolan, menar eleverna. Faddersystem och kamratstödjare är bra och viktiga inslag som gett goda resultat enligt både elever och vuxna. Dock behövs enligt många kanske ännu mera satsning på genomförandet så att det blir verksamma verktyg för trygghet och trivsel. Alla elever ser inte faddergruppen som en möjlig kontakt som man kan vända sig till i olika situationer. Alla kamratstödjare är enligt eleverna heller inte fullt mogna sin uppgift och har därför inte allas förtroende.Handledning och stöd ges dock regelbundet.

Svårare mobbningsfall är få, eleverna är medvetna och reagerar vid händelser. Även de allra yngsta eleverna vet också vart de skall vända sig då något har hänt. Vid en enkätundersökning som Anti Mobbing Team (AMT) genomförde, svarade ändå 26 procent av eleverna att de själva "utsatts för otrevligheter" och 32 procent svarade att de kände till någon annan som blev det. De kunde också uppge platser och situationer där man kan bli utsatt för otrevligheter. 32 procent nämnde "bakom matsalen" och 16 procent "på fotbollsplanen". Hälsokommittén vid skolan har nu gett i uppdrag att genomföra en ny enkätundersökning under höstterminen för att följa upp resultatet.

Inflytande och ansvar över sitt eget lärande är ett eftersatt område – elever tycker att det är i sin ordning att det är läraren ensam som planerar och lägger upp undervisningen och arbetsdagen. "Skönt att slippa, det blir ju ändå som läraren bestämmer", som någon elev uttrycker det.

Lusten att lära eller elevernas motivation kändes inte heller så påtaglig, varken bland de yngre eller äldre eleverna som inspektörerna samtalade med. Portfoliopärmar och mappar finns på hyllorna i de flesta klasser, men hur och när de används, förutom inför och vid utvecklingssamtalen, tycks inte helt klart för många elever. I vissa klasser gör eleverna veckovisa utvärderingar i sin loggbok.

Elevdemokrati och inflytande är ett viktigt och därför prioriterat område enligt rektor, men insikt om demokratiska processer och värderingar bland eleverna är otydliga och svåra att se. Elever i årskurs 6 tycker inte att de påverkar så mycket. Klassråd eller liknande samverkansformer finns inte i alla klasser och alla elever känner heller inte till elevrådsverksamheten.

Föräldrarna är engagerade i skolråd och i hälsokommittén. Både föräldrarna och personalen är mer nöjda med skolans verksamhet detta år. Samverkan med föräldrar fungerar bra och informationen likaså. Föräldrarna vet att de kan kontakta rektor direkt om det är något. De är också förvissade om att rektor eller lärare hör av sig direkt om något är fel.

Skolans nyrenoverade lokaler är rymliga och trivsamma. Eleverna tar ansvar för både den yttre och inre miljön, inget direkt klotter eller annan skadegörelse syns. Tidigare var det andra ungdomar som saboterade på tid då skolan var stängd. Speciellt utemiljön har blivit utsatt flera gånger.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att resultaten inom området normer och värden till stora delar är goda. Tryggheten och trivseln på skolan är god, likaså respekten för andra.

Elevernas demokratiska förhållningssätt, liksom deras delaktighet och inflytande över sin utbildning och lust att lära är dock angelägna förbättringsområden.

## 2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Gångvikens skola är antalet elever som klarar uppnåendemålen i årskurs 5 lägre än för motsvarande skolor i Sundsvalls kommun. De nationella ämnesproven i årskurs 5 visar för år 2004 att 24 procent av eleverna inte uppnår den grundläggande kunskapsnivån i svenska, matematik och engelska. Som jämförelse kan nämnas att i Ljustadalens skola, som har ungefär samma upptagningsområde, var andelen elever som inte uppnådde målen år 2004 13 procent. Totalt i hela kommunen var motsvarande siffra 16 procent. Resultaten har inte analyserats, men de har förbättrats en aning de senaste två åren. Motsvarande siffror för år 2003 var 42 procent och för år 2002 52 procent. Eventuellt kan de förändrade resultaten enligt personalen förklaras med att vissa elever som inte klarade måluppfyllelsen har flyttat eller slutat vid skolan.

Enligt skolans egen kvalitetsredovisning för år 2003-2004 har en utvärdering av de yngre elevernas kunskaper i matematik som gjorts av PRIM-gruppen i Stockholm, visat att Gångvikens skola ligger markant över genomsnittet i Sundsvalls kommun.

Den särskilda undervisningsgruppen "Växthuset" flyttades och finns numera på Ljustadalens skola sedan renoveringen gjordes för ett par år sedan. De eventuella skillnader i måluppfyllelse som finns mellan flickor och pojkar har inte uppmärksamats.

Portfolio och individuella utvecklingsplaner för eleverna har införts redan i förskoleklassen, men det är oklart hur mycket de utgör underlag för bedömning eller används av eleverna själva vid planering och utvärdering av det egna lärandet.

Alla elever känner inte till målen men de flesta har en bestämd uppfattning om hur de bäst lär sig och vilka arbetssätt som föredras. Vid inspektionsbesöket förekom mycket eget individuellt arbete, men också par- och gruppvisa arbeten var vanliga.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att Gångvikens skolas resultat av det pedagogiska arbetet och elevernas kunskaper är godtagbara. Det är mycket angeläget att skolan analyserar orsakerna till den låga måluppfyllelsen i svenska,

engelska och matematik i årskurs 5 och att skolan fortsätter sina ansträngningar för att fler elever ska nå kunskapsmålen.

### 3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Gångvikens skola är de flesta lärare engagerade i flera olika grupper som exempelvis mobbningsteamet, krisgruppen, datagruppen och arbetsmiljögruppen.

Aktivt värdegrundsarbete bedrivs på skolan i form av flera projekt. I skolans arbetsplan 2004/05 finns bifogade dokument och handlingsplaner angående bland annat mobbning, jämställdhet, regler, skadegörelse, drogförebyggande arbete, krisplan och arbetsmiljöarbete. Här återfinns även skolans traditioner, kamratveckans innehåll och utflykter.

”Röris” – rörelse alla dagar då eleverna inte har idrott på schemat och massage i årskurs 2, är exempel på verksamheter inom skolans hälsoarbete som introducerats i samband med ett hälsoprojekt. Skogspromenader eller andra uteaktiviteter genomförs regelbundet och en extra idrottslektion i veckan har tillkommit som skolans val.

Samtal i tjej- och killgrupper, kompissamtal och faddergrupper är exempel på verksamheter där förhållningssätt och attityder kring värdegrundsfrågor bland både elever och personal ständigt är på agendan.

Eleverna får vara matsalsvärdar med ansvar för bortplockning och avtorkning av bord. Alla har sina fasta platser och personalen äter tillsammans med eleverna. Det är också relativt lugnt och ett trivsamt samtalsklimat i matsalen. Då eleverna väntar och går in på led klassvis finns dagens tallrik att beskåda i förväg på salladsbordet.

På rasterna finns vuxna rastvakter och elever ur årskurs 6 alternerar som kamratstödare iklädda neonfärgade västar.

Skolans personal reagerar och agerar i alla situationer som uppstår. Det är allas barn och inte bara den egna gruppen som man ansvarar för vid exempelvis dåligt språkbruk, konfliktsituationer och liknande.

Samsyn är viktigt för skolledargruppen i ”fastlandsteamet” (FLT), där ett gemensamt förhållningssätt i värdegrundsfrågor diskuteras och ska genomsyra all verksamhet. Ett exempel på hur man lagt upp detta arbete är elevhälsan och dess personal som delvis är gemensam med Ljustadalens skola i ett tvärvetenskapligt team (TVT). Här ingår rektor, skolsköterska, specialpedagog, psykolog, kurator, beteendevetare och lektorer. Teamet ska arbeta översiktligt och före-

byggande och kunna ge handledning samt initiera andra förhållningssätt med mer fokus på lärandemiljön.

Det ”operativa teamet” (OPT), som består av elevhälsans personal på skolenheten, ska verka direkt på plats och ha mottagning på respektive enhet. Skolsköterskans mottagning finns i matsalsbyggnaden och hon är på skolan en dag i veckan. Förutom hälsokontroller och rutiner kring vaccinationer med mera, hinner hon inte med annan uppsökande eller förebyggande arbete i klasserna. Hon är heller inte inblandad i samtalsgrupper eller annan integrerad verksamhet bland eleverna.

Handlingsplan för introduktion och övergångar mellan förskola och skola samt mellan Gångvikens och Ljustadalens skolor finns. Med besök och gemensamma aktiviteter slussas eleverna successivt över till den nya skolan. Ett bra exempel var introduktionen av ett modernt språk, då Gångvikens elever i årskurs 6 bussades en gång i veckan till Ljustadalens skola. Detta har tyvärr upphört, vilket enligt många inverkar negativt på övergången.

Klassråds- och elevrådsverksamhet hade inte riktigt kommit igång för terminen vid inspektionstillfället och saknades helt i någon klass. Samverkansformer och innehåll varierade mellan klasserna. För årskurs 2-eleverna gällde det exempelvis önskemål om och inköp av lekredskap för rasterna. Formen för samverkan med elever sittandes utspridda i ett stort klassrum och mycket spring in och ut ur rummet bidrog till intrycket av ett mycket okoncentrerat möte.

Elevernas inflytande över sitt eget lärande märks inte av vid klassrumsbesök eller elevsamtal. Mestadels är det enligt eleverna lärarna som väljer och presenterar både innehåll och stoff, arbetssätt och undervisning. Elevernas ansvar och delaktighet i form av egen eller gemensam planering, genomförande och utvärdering av sina studier saknas till stora delar.

Skolrådet fungerar enligt de föräldrar som inspektörerna talat med bra, med delaktighet, engagemang och inflytande kring framför allt utemiljön och fritidsaktiviteterna. Föräldrarna har rustat upp lekplatsen och deltar bland annat i återkommande städdagar. Eftersom fritidshemsavdelningen finns i skolan och de flesta föräldrar hämtar sina barn där, finns ofta tillfälle till informella kontakter mellan föräldrar och skolpersonal. Föräldrar har också startat och drivit en fritidsgård utanför skolans lokaler.

Påverkan och inflytande från elever och föräldrar på skolans utvecklingsplan eller kvalitetsredovisning är oklar. Föräldrar kände till dokumenten men hade ingen delaktighet.

Skolans mobbningsplan är inte komplett. Den omfattar inte den vidare definitionen med alla former av kränkande behandling och är inte daterad eller undertecknad med namn på dem som ingår i mobbningsteamet. Däremot framgår hur personalen och teamet ska agera och det skrivs fram att man frångått den så kallade Farstamodellen, som innebar att föräldrarna inte blev kontaktade direkt.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att skolans arbete kring arbetsmiljö och delaktighet i huvudsak håller en god kvalitet.

Elevernas ansvarstagande, inflytande och delaktighet över sitt eget lärande, samt deras påverkansmöjligheter i lämpliga samverkansformer, är dock angelägna förbättringsområden.

Handlingsprogrammet mot mobbning bör också omarbetas så att det uppdateras och omfattar alla former av kränkande behandling.

#### 4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Skolans personal arbetar utifrån en utarbetad gemensam syn på kunskap, utveckling och lärande som är väl dokumenterad. Denna samsyn innebär bland annat att man satsar resurserna i de tidiga skolåren. I Gångvikens skola bedrivs numera, sedan höstterminen 2003, all undervisning i åldershomogena klasser. Oftast är det en klasslärare och en fritidspersonal som arbetar tillsammans och integrerat i en klass. I vissa klasser har fritidspersonal ensam hand om och ansvarar för all matematikundervisning i halvklass (ca 9-10 elever) i ett litet grupp- rum. I de äldre årskurserna 4-6 är klassläraren oftast ensam med hela klassen.

Specialundervisningen och stöd till elever i behov av sådant sker i "Verkstaden", numera "Regnbågen", där två speciallärare arbetar i egna lokaler. I förskoleklassen "screenas" alla barn och sedan görs uppföljningar i läs- och skrivutveckling i årskurs 1, 2 och 3. För de elever som är i fortsatt behov av stöd, görs insatserna så tidigt som möjligt, enskilt eller i små grupper. Åtgärdsprogram skrivs och upprättas av klasslärare och speciallärare tillsammans med elev och förälder. Åtgärdsprogrammen följs upp och utvärderas kontinuerligt utifrån väl utvecklade rutiner.

Elevvårdskonferenser hålls sällan. Numera är det istället teamet för elevhälsan som har regelbundna träffar.

Språkutveckling är en viktig satsning och tillika ett utvecklingsprojekt. Bland annat har stor vikt lagts vid språklekar i förskoleklassen och detta arbete påbörjas redan i förskolan.

En specialpedagog och tillika talpedagog (under utbildning) finns att tillgå ibland och kan sättas in som en extra resurs för de elever som är i behov av talträning

Ett arbete med att skapa lugn och ro samt ordning och reda i klassrummen och övriga utrymmen pågår. Mindre grupp- rum saknas i skolan, därför används också korridorerna för undervisning och individuella eller parvisa studier. Rektor och/eller speciallärarna går ut i klasserna och besöker dem för att handleda

läraren eller studera lärandemiljön. Ofta hämtar specialläraren enstaka elever från klassen för att ge individuellt stöd i Regnbågens lokaler.

Vid inspektionsbesöket var det vid flera tillfällen en orolig arbetsmiljö för eleverna med mycket förflyttningar och ett stort antal vuxna involverade i undervisningen.

Skolan säger sig ha haft många ”problemelever” tidigare som nu har flyttat eller slutat. Den särskilda undervisningsgruppen ”Växthuset”, finns numera på Ljustadalens skola, liksom även särskolans elever. Därmed har hela den verksamheten och kompetensen flyttat över och samlats på Ljustadalens skola. En yngre elev går om en årskurs på Gångviken.

Antal elever med modersmålsundervisning var år 2003 10 stycken, av totalt 15 berättigade, och flest i de yngre årskurserna. Om några elever fick studiehandledning på modersmålet är oklart. Svenska som andraspråk gavs till 15 elever år 2003. I år är eleverna med utländsk bakgrund färre och därmed även de riktade verksamheterna för dessa.

En gång i veckan genomförs en extra lektion i idrott i könssegregerade pojk- och flickgrupper. Elever kan då delvis välja vilken idrottsaktivitet de vill delta i. Denna verksamhet ingår i skolans satsning i hälsoprojektet och utgör skolans val.

Utvecklingssamtalen genomförs regelbundet där elevens portfolio och de individuella utvecklingsplanerna används som underlag. Samtliga inblandade är nöjda med den utformningen. Både elever och föräldrar förbereder sig inför samtalet med enkätfrågor.

Samverkan med andra myndigheter inom distriktet är stundtals intensiv. Anmälningssärenden till sociala myndigheter och polisen har förekommit vid ett flertal tillfällen och det är alltid rektor som genomför dessa. Inom närområdet planeras en familjecentral där förutom skolans tvärvetenskapliga team, också sociala myndigheter, polisen, vårdcentral med flera kommer att finnas samlade för att främja ett helhetsperspektiv.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att det pedagogiska arbetet bedrivs på ett godtagbart sätt. Samverkan inom och utom skolan fungerar bra.

Situationen med den oroliga arbetsmiljön i vissa klasser behöver dock förbättras och skolan bör intensifiera sitt arbete med att skapa arbetsro för eleverna.

## 5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Gångvikens skola leds av en rektor som även har ledningsansvar för två förskolor i området. I rektorns arbetsuppgifter ingår dessutom att göra förskoleplaceringarna inom hela distriktet "fastlandet". Rektorerna ingår i ledningsteamet "fastlandsteamet" (FLT), tillsammans med de två andra rektorerna på Ljustadalens skola samt två beteendevetare. Inget eller mycket litet administrativt stöd finns för rektorerna. Den större rektorsgruppen som finns i distriktet Alnön/Johannedal omfattar även det så kallade ö-teamet, med rektorer och förskolechefer från skolor och förskolor på Alnön. Totalt ansvarar varje rektor inom FLT för cirka 50-60 anställda och flera arbetsenheter. Gemensam träff med distriktschefen för samtliga rektorer och förskolechefer sker två dagar per månad i ledningsmötet.

Rektorn ingår även i TVT och OPT, de elevvårdsteam som ansvarar för elevhälsa översiktligt och förebyggande, respektive operativt på skolan.

Rektorn är väl känd i verksamheten av barn/elever och föräldrar och det finns en nära kontakt även med personalen enligt de intervjuade. Detta gäller dock inte alla och vissa verksamheter känner sig inte sedda. I rektors ställe finns en av speciallärarna som ställföreträdande rektor då rektorn är borta. Rektorerna finns regelbundet på skolan en dag per vecka och därtill någon dag ytterligare utifrån ett schema som sätts upp på anslagstavlan varje vecka.

Rektorns bakgrund är främst från förskoleområdet och hon har tidigare chefs-erfarenhet därifrån. Rektorerna har även genomgått den statliga rektorsutbildningen RUT.

Skolans personal är organiserad i två arbetslag med en arbetslagsledare i varje. Dessa träffas både separat och tillsammans, med eller utan rektorns närvaro. Flera i personalen upplever att rektorns pedagogiska ledarskap kan förbättras, men hennes engagemang och förmåga att lyssna är mycket uppskattad.

Kvalitetsarbetet vid skolan bedrivs utifrån den årligen upprättade arbetsplanen som här benämns utvecklingsplan. Utvecklingsplanen revideras kontinuerligt med uppföljning och utvärdering. Det är rektorn som skriver skolans kvalitetsredovisning, baserad på personalens utvärderingar. Personalen efterfrågar mer tid till återkoppling av både sina utvärderingar och kvalitetsredovisningen.

Kvalitetsredovisningen skickas sedan till distriktschefen som sammanställer alla redovisningar för distriktet och skickar dem vidare till utvecklingsenheten. Dokumentens utformning ser olika ut och överensstämmer inte med övriga skolor inom distriktet eller med kommunens modell.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete håller en godtagbar nivå.

Rektorns arbetssituation för att klara sitt uppdrag som pedagogisk ledare är ett angeläget förbättringsområde. Det är inte rimligt med så många underställda och rektorn kan rimligen heller inte vara väl förtrogen med alla verksamheter.

Kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen bör följas upp på skolan och samordnas med i första hand övriga skolor inom distriktet, men även med kommunens modell.

## 6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Föräldrarna är i stort sett nöjda med den information de får från skolan. Veckobrev, informationsmaterial och skolans dokument delas ut eller skickas hem. Skolan har en hemsida. Vid utvecklingssamtal och föräldramöten samt genom skolråd finns tillfällen till informationsutbyte.

Skolans val används till utökad idrottsverksamhet med cirka en extra lektion per vecka.

Elevers val erbjuds inte på skolan. Varken elever, föräldrar, lärare eller rektor kan identifiera hur timmarna för elevers val används, vilket är anmärkningsvärt. Vid elevsamtal kände eleverna inte heller till begreppet elevers val.

Språkvalet erbjuds inte längre i årskurs 6 vilket beklagas av både elever, lärare och föräldrar. Beslutet att vänta med att introducera ett nytt modernt språk först i årskurs 7 har tagits av den mottagande skolan utan samverkan med Gångvikens skola enligt rektorn. På detta sätt har också överflyttningen med en smidig inskolning inför övergången till skolor med senare årskurser försämrats.

Skolbarnsomsorgen finns integrerad i skolan med egna lokaler. Alla elever som behöver erbjuds plats och det är samma personal som finns under skoltid.

Förskoleverksamhetens och skolans inskolningar och övergångar har fungerande rutiner och utarbetade handlingsplaner. Föräldrarna är väl insatta och informeras kontinuerligt. Grupp- och klassindelning är inte aktuellt att diskutera så ingående med föräldrarna då skolan nu endast har en klass för varje årskurs.

Tillgång till utbildning för funktionshindrade är vid inspektionstillfället inte aktuellt. Lokalerna med alla trappor och verksamhet i olika våningsplan kan synas orimliga för till exempel en elev med rullstol. Enligt rektor skulle skolan dock ställa upp och bereda plats för alla elever oavsett vilka svårigheterna var.

Antalet elever med utländsk bakgrund är färre i år, trots att området anses som relativt invandrartätt. Då exempelvis asylsökande familjer flyttar in utan längre föregående kontakt med myndigheterna kan skolan behöva bereda plats för elever relativt omgående. Modersmålsundervisning och svenska som andra språk erbjuds för de elever som är berättigade till det. Undervisningen sker under andra lektioner, vilket ibland kan upplevas som splittrande och störande för både den enskilde eleven, klassen och läraren.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att tillgång till utbildning håller en godtagbar nivå. Språkvalets genomförande bör samordnas, förankras och tydliggöras hos alla inblandade.

Skolan erbjuder inte elevens val enligt bestämmelserna och detta måste därför snarast åtgärdas.

## 7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Gångvikens skola prioriteras resurserna till de yngre eleverna. Där finns många vuxna och det är relativt små klasser.

Kompetensen hos personalen är överlag god. Alla har dock inte formell eller adekvat utbildning för den verksamhet de i huvudsak ansvarar för. Av tolv lärare var det tio stycken som läsåret 2003/04 hade någon form pedagogisk utbildning.

Kompetensutvecklingen sker utifrån både individuella och arbetslagens behov. Det har bland annat varit matematikkurser eller kurser i språk- och läsutveckling, värdegrundsarbete med konflikthantering. Skolan i Sundsvall har besparingskrav detta läsår och så gott som all kompetensutveckling har därför minskat kraftigt.

Lokalerna är nyligen renoverade och det är gott om utrymmen för olika verksamheter. Möbleringen är fräsch och trivsamt i lokalerna. Den största bristen är tillgång till grupprum. Matsalen är stor och används ibland för gemensamma sammankomster med uppträdanden från scenen. En nyinrättad bildsal med ateljé finns intill.

Idrottslokalen i källarplanet är relativt liten och sliten med omklädningsrum som behöver fräschas upp.

Utrustning, läromedel och datorutrustning varierar. Alla klassrum har inte tillgång till datorer, support saknas till stor del och underhållet är eftersatt. Vid inspektionstillfället var det aktuellt med att anskaffa nya datorer.

Ett litet skolbibliotek har nyligen inrättats i ett före detta materielrum.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att skolans resurser i form av personal, lokaler och utrustning ger goda förutsättningar för utbildningens genomförande och för att eleverna ska nå målen.

**Sammanfattande bedömning**

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Gångvikens skola övergripande är av godtagbar och delvis god kvalitet. Värdegrundsarbetet och resultatet av det-samma är gott. Inspektörerna vill särskilt lyfta fram trivseln och tryggheten för eleverna samt det positiva sociala klimatet på skolan.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas delaktighet och inflytande över sin utbildning behöver förbättras,
- elevernas ansvarstagande för sitt eget lärande behöver utvecklas,
- elevernas motivation samt lusten att lära behöver förbättras,
- elevernas insikter i och förhållande till demokratiska förhållningssätt bör utvecklas,
- kunskapsresultaten i svenska, engelska och matematik för eleverna i årskurs 5 behöver förbättras,
- analys och resultatuppföljning av elevernas måluppfyllelse i årskurs 5 bör göras,
- klassråd eller liknande samverkansformer bör inrättas i alla klasser,
- handlingsprogrammet mot kränkande behandling behöver kompletteras så att det innefattar alla former av kränkande behandling,
- elevernas arbetsmiljö i vissa klasser behöver förbättras,
- rektorns pedagogiska ledarskap behöver förstärkas,
- kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen bör följas upp och även samordnas med övriga skolors samt
- språkvalets genomförande bör samordnas, förankras och tydliggöras.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elevens val genomförs inte på Gångvikens skola (2 kap.19-20 §§ grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2005-06-20

Umeå

Lena Ålander

Ulrika Svedmark